

Iris och regnbågen

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Iris är med sina mammor i fjällen för att åka skidor. Egentligen vill hon bara vara hemma och hänga med sina kompisar. En dag i backen träffar hon en kille som heter Robin. Allt känns fel när Iris berättar att hon har två mammor. Pojken tittar konstigt på henne och hon skäms. När Iris åker ifrån honom ser hon plötsligt en regnbåge på himlen. Det ser ut som en stor HBTQ-flagga.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV 4–6)
- Sammanfattning av texter. (SV 4–6)
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsoplevelsen. (SV 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter. (SV 4–6)
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap och handling i texterna. (SV 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

MÖTAS PÅ MITTEN

1. Dela in eleverna i grupper, med 4 elever i varje grupp.
2. Dela ut ett *mötas på mitten-papper* (ett papper som är delat i fyra rutor och en stor ruta i mitten) till varje grupp.
3. Sätt eventuellt en timer på cirka 5 minuter.
4. Eleverna får varsin ruta på pappret, ruta 1–4. De ska enskilt skriva vad de kommer ihåg från boken.
5. Efter 5 minuter diskuterar gruppen vad de har skrivit i sina rutor.
6. Nu ska de gemensamt välja ut vad de vill skriva i ruta 5. Vad har vi skrivit som är gemensamt? Är det något som är extra viktigt att ha med?
7. När alla grupper är klara redovisar de för klassen.

DIGITAL BOKRECENSION

1. Låt eleverna göra en digital bokrecension med hjälp av Powerpoint.
2. Låt eleverna redovisa sina bokrecensioner i mindre grupp.

Följande ska ingå:

- Foto på boken eller rita av framsidan.
- Titel
- Författare
- Skriv ner 10 ord som beskriver bokens innehåll.

Bokens innehåll:

- Var och när utspelas handlingen i boken?
- Vilka är de viktigaste karaktärerna?
- Vad handlar boken om?

Din åsikt:

- Vad gillar du med boken?
- Vad gillar du inte med boken?
- Vilken karaktär tycker du bäst om? Varför?

Utvärdering:

- Hur mådde du innan du läste boken?
- Hur mår du efter att ha läst boken?
- Vilka upplevelser har boken/texten gett dig? Har den väckt känslor och tankar?

SKAPA FÖRFÖRSTÅELSE – HANDLING

1. Titta på bokens omslag. Vad för slags bok tror ni att det är? Vilken genre? Vilka känslor skapar den? Vilka tankar väcks av bokens titel?
2. Vad tror ni att boken handlar om?
3. Läs texten på baksidan – hur stämmer den med era tankar kring titeln och omslaget?
4. Vem har skrivit boken? Har någon av er läst något annat av författaren?
5. Presentera bokens huvudpersoner för eleverna.
6. Berätta något om författaren: nationalitet, ålder, bakgrund, andra yrken och om hen skriver om självupplevda erfarenheter.

LÄSSTRATEGIER

På, mellan och bortom raderna

Gör eleverna uppmärksamma på textens olika nivåer. Be dem leta efter information både på, mellan och bortom raderna. "På raderna" finns det som är direkt uttalat i bokens text. "Mellan raderna" finns sådant som kräver att eleverna samlar information från olika håll och drar egna slutsatser. För att svara på sådant som står "bortom raderna" krävs att de använder sig av kunskaper och erfarenheter de har sedan tidigare. Skriv gärna upp dessa tre nivåer på tavlan för att hjälpa eleverna att hålla fokus och minnas.

Starka meningar och starka händelser

Be eleverna att vara uppmärksamma på "starka händelser" eller "starka meningar" som de upplever är särskilt viktiga för att handlingen ska föras framåt. Vid högläsning kan det vara svårt för eleverna att hinna anteckna hela meningar medan de lyssnar, men be dem då försöka notera något som gör att de kommer ihåg sammanhanget.

Bokens tema

Be eleverna fundera över vad som är bokens övergripande tema. Temat är den tanke eller idé som genomsyrar bokens handling och den syns inte alltid klart och tydligt. Ofta finns ett övergripande tema i en bok men det kan finnas flera teman som är synliga i handlingen och budskapet. Låt eleverna diskutera i par eller grupp. Arbeta gärna med en gemensam tankekarta eller individuella tankekartor där ni efter varje avsnitt/lässtopp fyller på med information om de olika karaktärerna och händelserna.

1. Huvudpersonen

- Hur beskrivs huvudpersonen?
- Hur tänker ni er att den personen ser ut?
- Hur skulle ni ha känt om ni hade varit med om samma sak?
- Vad tänker hen?
- Hur verkar hen må?
- Vilken roll spelade huvudpersonen i det som hände?
- Hur påverkade huvudpersonen övriga personer i boken med vad hen sa eller gjorde?

2. Viktiga händelser

- Vilka "starka händelser" eller "starka meningar" noterade ni?
- Vad i dessa händelser eller meningar kan vara centralt för fortsättningen i boken?
- Vad var oväntat? Har någon i klassen varit med om något liknande – berätta.
- Använder sig författaren av cliffhangers – ge exempel.

3. Andra viktiga personer i boken

- Vilka andra viktiga personer är med i boken?
- Vad händer med dem?
- Hur beskrivs de?
- Vad får vi veta om dem?
- Hur påverkar dessa personer bokens handling?
- På vilket sätt är de viktiga?

4. Viktiga platser

- Vilka platser och miljöer är centrala i boken?
- Hur beskrivs de? Vilka bilder får ni i huvudet?
- Välj tre adjektiv som beskriver platsen som boken utspelar sig på.

5. Viktiga saker

- Vilka föremål spelar en viktig roll i handlingen?
- Hur beskrivs de?
- På vilket sätt är de viktiga?

6. Saker ni undrar över

- Vad var svårt att förstå?
- Vad reagerade ni starkt på?
- Berätta om något som kunde förstås mellan eller bortom raderna – men som inte stod på raderna.

7. Förutspå

- Vad tror ni kommer att hända i nästa bok?
- Vad i denna bok gör att vi kan gissa oss till vad som kommer att hända i nästa bok?

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Var har Iris åkt varje år sedan hon var liten?
Hon har åkt till fjällstugan.
2. Varför sitter Iris tyst?
Hon retar sig på sina mammor som pratar och spelar musik.
3. Vad är det enda som är kul nu för tiden för Iris?
Iris vill bara vara med sina kompisar?
4. Hur gammal är Iris?
Hon är 12 år.
5. Varför ändrar Iris sig och plötsligt vill till stugan?
Hon ser det vita fjället och längtar efter att få åka skidor.
6. Varför är stigen alltid upptrampad fram till stugan när de kommer dit?
Lollo får låna stugan av sitt jobb så där är alltid någon före dem.
7. Vad hittar Iris i skafferiet?
Hon hittar en chipspåse.
8. Varför säger Robin att hon och Iris ska laga mat?
För att Lollo har kört bil i åtta timmar.
9. Vad ser Iris intill huset när hon vaknar på morgonen?
Hon ser en vit ren som äter renlav.
10. Vad tar de med sig i sin ryggsäck?
De tar med varm choklad och äggmackor.
11. Varför tar Iris liften upp själv?
Hon orkar inte vänta på mammorna.
12. Vem hamnar Iris bredvid i liften?
En kille i samma ålder som hon själv.
13. Varför känns allt pinsamt och fel när killen tittar allvarligt på henne?
Det känns som det är fel på henne för att hon har två mammor.
14. Vad ser Iris uppe på toppen som är så fantastiskt?
Hon ser en stark regnbåge, både var den börjar och slutar.

15. Vem går under regnbågen?
Den vita renen går under regnbågen.
16. Vad gör Iris med kraften hon får av den vita renen och regnbågen?
Hon åker ner från backen i full fart.
17. Var är mamma Robin när Iris kommer ner till raststugan?
Hon är uppe och letar efter Iris.
18. Vad gav regnbågen för hälsning till Iris?
Alla får vara som man vill.
19. Vad säger Lollo att man får göra när man ser en regnbåge?
Man får önska sig något.
20. Vad önskar sig Iris?
Hon önskar att få träffa killen hon åkt med igen.
21. Vad trodde man förr fanns vid regnbågens slut?
Man trodde att det fanns en skatt.
22. Vad behövs för att det ska bildas en regnbåge?
Det behövs sol och regn.
23. Vad är det som gör att vi kan uppfatta färger i regnbågen?
Vattendroppen är böjd som en lins och bryter ljuset så att vi uppfattar färger.
24. Vad är iris?
Det är den del i ögat som har färg och den skyddar oss mot starkt ljus.
25. Vad är ett naturfenomen?
Ett sorts underverk som sker i naturen.
26. I vilken ordning kan man se regnbågens färger?
Färgerna visar sig i följande ordning; röd, orange, gul, grön, indigo och violett.
27. Vilken form har regnbågen?
Den ser ut som en halv cirkel men den är egentligen rund.

Fråga mellan raden (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

28. Varför börjar Iris gråta när hon står uppe i backen?
Hon skäms för allt hon känner och vill inte träffa killen igen.
29. Varför är det fel att säga att det finns en skatt vid regnbågens slut?
Regnbågen har inget slut då den har formen som en cirkel.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

30. Vad betyder det att man pulsar genom snön?
Eget svar.
31. Varför tror du att Robin vill att Iris ska lägga undan telefonen när de äter?
Eget svar.
32. Vad hade du velat ha med dig för fika om du skulle ut och åka skidor?
Eget svar.
33. Vad är en HBTQ-flagga?
Eget svar.
34. Varför tror du att det är vanligt att man skäms över sina föräldrar i tonåren?
Eget svar.

VAD BETYDER ORDET?

Para ihop varje ord med rätt förklaring. Alla orden finns i boken så ett tips är att hitta ordet i boken och läsa meningen där ordet står, så kanske du kan få en ledtråd till ordet.

1. Fjällbjörk	10	Styrkan i en färg kallas för detta.
2. Renlav	9	En böjd yta som bryter ljus.
3. Mustasch	6	En förkortning av homosexuella, bisexuella, trans och queerpersoner.
4. Brasa	2	Buskliknande lav som renen äter.
5. Spraka	3	Hår på överläppen.
6. HBTQ	5	Ett knäppande ljud från elden.
7. Iris	1	Ett träd som växer i fjällen.
8. Naturfenomen	4	En eld som är tänd på en lägerplats.
9. Lins	8	Ett underverk som sker i naturen.
10. Nyans	7	En del av ögat som skyddar mot starkt ljus.